

PETANKA SUDAČKI PRIRUČNIK

Usklađen s novim pravilima Upravnog odbora FIJPJP,
prosinac 2020.

PRIPREMIO

Mike Pegg, međunarodni sudac

Pripremile

Grozdana Juričev Šprljan, Komisija za razvoj petanca
bočanja i Ana-Marija Vukres, stručna tajnica

Mike Pegg,
International Umpire
Président, Confédération
Européenne de Pétanque

Mike Pegg,
Međunarodni sudac
Predsjednik, Konfederacija
Europske petanke

Dugo je bio moj cilj pružiti sucima u petanki radni alat, vodič za suđenje, za pomoć novim i postojećim sucima i svih federacija kako bi bolje razumjeli dužnosti i djelovanje sudaca.

Nakon mnogo dugih sati istraživanja, čitanja kroz više od 28 godina moje osobne dnevnički suđenja i uspoređivanje svih prikupljenih informacija, iz raznih izvora, napokon sam sastavio ovaj Vodič za suđenje.

Vodič je osmišljen kako bi pomogao kandidatima u karijeri koji su je odabrali te potiče jedinstvenu obuku i ocjenjivanje sudaca.

Odgovara na pitanja koja si postavljate iz "Kako koristiti suce mjera" do "Kako postati sudac" i uključuje smjernice, objašnjenja nekih ključnih pravila, samoupravljanje i akreditacija pojedinosti.

Vodič nije uklesan u kamenu, po svojoj prirodi mora se ažurirati s najnovijim informacijama koje vam omogućuju da budete u tijeku s primjenom pravila našeg sporta.

Nadam se da ćete sa mnom podijeliti svoje komentare i prijedloge, možda ću nastaviti razvijati i oživljavati ovaj vodič. Molim pošaljite e-poštom, na petanqueumpire@icloud.com ako imate pitanja, nastojat ću vam odgovoriti što je prije moguće.

Ništa od ovoga ne bi bilo moguće bez podrške moje supruge Marie i sate koje je posvetila čitanju brojnih ranijih nacrta. Zahvaljujem prijateljima Signe Hovind, Johnu i Rose Thatcher za njihovu pomoć s lekturom i Patricku Grignonu, International Sucu (FFPJP), za njegovu podršku i neprocjenjiv doprinos.

Nadam se da će vam ovaj vodič za suđenje biti od pomoći i želim vam svako dobro i uspjeh u tvojoj sudačkoj karijeri.

Sadržaj

O SUDAČKOM PRIRUČNIKU	Stranica 4
Kome je namjenjen?	
DEFINICIJA	Stranica 6
Opis suđenja	
TKO POSTAJE SUDAC	Stranica 7
Profil sudaca	
KAKO POSTATI SUDAC	Stranica 8
Kako postati sudac ili prijeći u viši rang	
OBUKA SUDACA	Stranica 9
Primjer strukture edukacije	
MJERNI POSTUPCI	Stranica 12
Kako mjeriti i koju opremu koristiti	
SUDAČKA TORBA	Stranica 19
Osnovni sadržaj sučeve torbe	
VODIČ ZA SUCE	Stranica 20
Osnovne dužnosti suca	
SUDAČKE POGREŠKE	Stranica 23
Pogreške ili netočne odluke	
UVJETI ZA SUĐENJE	Stranica 24
Svijest o okruženju	
GOVOR TIJELA	Stranica 25
Govor tijela olakšava razumijevanje odluke	
POZICIJA I KRETANJE SUCA	Stranica 26
Kako i gdje stajati	
DNEVNIK SUCA	Stranica 27
Vođenje evidencije	
RAD NA SEBI	Stranica 28
Kako se na pozitivan način nositi s okolinom	
UPRAVLJANJE LJUDIMA	Stranica 31
Učinkovita komunikacija, vještine i stav	
OBJAŠNJENJE PRAVILA	Stranica 38
Objašnjena su neka posebna pravila	
LICENCIRANJE SUDACA	Stranica 51
Postupak licenciranja sudaca	

Mike Pegg
International Umpire
President, Confédération Européenne de Pétanque
UNITED KINGDOM
© 2020, Mike Pegg

Pogreška nikada ne smije koristiti osobi koja ju je počinila.

Morate naučiti razumjeti i morate razumjeti da biste učili.

Znanje je vrijedno samo ako se dijeli.

O sudačkom priručniku

Suci se obvezuju dosljedno i potpuno poštivati pravila navedena u ovom priručniku.

Suci se moraju međusobno poštovati, ohrabrvati, pomoći i podržavati u duhu suradnje i obvezuju se, u dobroj vjeri, zauzeti iskren, vjeran i pošten stav.

Obveze:

1. Suci imaju obvezu:

- ponašati se uzorno i biti dostojni predstavnici suđenja;
- nositi službenu odoru suca;
- svake godine sudjelovati u obveznom i dodatnom obrazovanju;
- sudjelovati na sastancima Sudačke komisije;
- organizirati svoje aktivnosti dijeleći svoje vrijeme i vještine kao i svoja iskustva;
- komunicirati i dijeliti svoje znanje, vještine i iskustvo s drugim sucima;

2. Sudac je obavezno dostupan organizatorima, igračima i medijima u skladu s etičkom posla koji obavljuju.

3. Sudac mora suđenju pristupiti i edukativno.

4. Sudac mora aktivno sudjelovati u radu sudačke organizacije, organizatora natjecanja i službenih osoba.

5. Sudac mora sam osigurati sredstva za obavljanje svojih zadataka u najboljim fizičkim, psihološkim i tehničkim uvjetima.

6. Sudac ulaze u dinamiku suđenja kako bi razvio iskustvo i vještine, poštujući različitosti drugih, bez ikakve diskriminacije.

7. Sudac mora biti uzor u svim okolnostima i nikada ne smije zaboraviti da predstavlja sport i nacionalni savez.

Prava:

8. Sudac ima:

- pristup informacijama i obuci,
- mogućnost korištenja podrške svojih vršnjaka ili drugih vanjskih izvora (psihologa, zdravstvenih djelatnika, pravnika) i konzultirati se sa svojim kolegama.

9. Sudac ima priliku doprinijeti razvoju suđenja i prijateljstva.

10. Sudac je izvor prijedloga i informacija dostupnih savezu i njegovim članovima.

11. Sudac će se omogućiti sredstva za provedbu projekata i rasprava o ulozi suđenja.

Ograničenja:

12. Sudac, unatoč svom statusu i odgovornostima, nije odgovoran za opću sigurnost natjecanja, stoga može iskoristiti svoje pravo na isključenje ako se osjeća fizičku i/ili moralnu ugrozu.

13. Sudac se smatra izvršnom osobom, ali ostaje podložan istim pravilima, kodeksu ponašanja itd., kao i drugi direktor ili igrač. U slučaju suspenzije, ne mogu ispunjavati funkciju suca, delegata, člana žirija ili službene osobe uključene u natjecanje na bilo kojoj razini.

14. Sudac mora biti u potpunosti svjestan svog statusa, posebno u pogledu igrača, javnosti i medija, kako bi se izbjegli štetni utjecaji za sport (pritisak, korupcija i sl.).

Stoga će zauzeti "rezerviran" i "uravnotežen" stav, na i izvan terena.

Na društvenim mrežama ili drugim oblicima komunikacije, suci ne bi trebali:

- koristiti nepristojan ili uvredljiv jezik. To uključuje svako neprikladno spominjanje etničkog podrijetla, boje kože, rasa, nacionalnost, vjera ili religija, spola, seksualne orientacije ili invaliditeta,
- objavljivati neprikladne fotografije,
- davati pogrdne komentare o timovima, suđenju, sponzorima ili upravnim tijelima natjecanja,
- objavljivati komentare koji osporavaju odluke svojih kolega ili saveza.

Definicija

"Suđenje: to je čin prosuđivanja situacije, osiguravanja primjene pravila i donošenja odluka na temelju zajedničkih pravila igre **koja bi trebao znati svaki natjecatelj**"

"Dobar sudac se ne primjećuje ako svoj posao obavlja korektno"

Funkcija suca je identificirana kao nepristrana osoba koja mora osigurati pravilno odvijanje događaja te poštivanje pravila i drugih sportskih propisa u slučaju protivljenja između dva natjecatelji. Sudac je sastavni dio sporta, jamac je pravila sporta.

Sudac je predstavnik svog saveza i mora osigurati da su statut i propisi njegovog saveza usklađeni, da se poštuju i odgovoran je poštovanje vrijednosti koje suđenje prenosi.

Dodjelom diploma koje potvrđuju vještine potrebne za obavljanje dužnosti prema razini testiranja koje uključuju propise i dužnosti suca, utvrđuje se razina autoriteta.

Ovisno o razini kvalifikacije, vještine suca optimizirat će se redovitim vježbanjem, a prema potrebi i kontinuiranim usavršavanjem sudaca.

Sudačke vještine traženje su porastom profesionalnih sudaca, što povećava obavezu kontinuiranog educiranja (trenera, mentora, ispitivača).

Pétanca kao vrhunski sport dobiva veću medijsku pozornost što zahtjeva da se sucu omoguće sredstva za lakše nošenje u povećanoj vidljivosti.

Suđenje je težak posao i postaje sve teži.

Na terenu sudac je podvrgnut ispitivanju više nego drugi sudionici na terenu, stoga je potrebna posebna razina mentalne okrepe, uvažavanje pravila sporta i napisljeku ljubav prema sportu kako bi bili u tome uspješni.

Suđenje je sjajan način uključivanja u petanku. Pruža priliku da nešto vratite sportu koji volite, a istovremeno pomažete u njegovom širenju.

Tko postaje sudac

Suci u petanki uglavnom su igrači koji su odabrao suđenje kako bi unaprijedio svoje znanje o pravilima i pomogli svom klubu.

Neki će suci odlučiti suditi samo dva ili tri puta godišnje na regionalnim ili nacionalnim susretima, a drugi će od toga napraviti karijeru, želeći suditi što više i tako se kvalificirati za europskog i međunarodnog suca.

Mali broj sudaca će napraviti još jedan korak i uključiti se u podučavanje i potvrđivanje novih sudaca.

Profili sudaca:

- Mladi sudac: svoju karijeru započinje još u školi i iskorištava odgovornosti suca radi boljeg razumijevanja pravila igre.
- Profesionalni sudac: njegove profesionalne obaveze zahtijevaju prilagodbu i individualizirani dogovor (odsustvo s posla itd.).
- Umirovljeni sudac: najčešći sudac, uključen u društveni rad kluba svojim radom pomaže u suđenju i drugim odgovornostima.

Trenutačno u Europi sude suci od 16 do 85 godina starosti, a prosječna dob aktivnog suca je 61 godina.

Kako postati sudac

Da biste bili sudac ili prešli u višu kategoriju, morate:

- imati licencu svog nacionalnog saveza;
- imati najmanje 16 godina i najviše 65 godina.
- Kandidati mlađi od 18 godina moraju imati pisano dopuštenje roditelja ili staratelja i mogu suditi samo na natjecanjima za svoj uzrast ili mlađe.

Napomena: gore navedeni uvjeti su opći, nacionalni savezi mogu nametnuti i druga ograničenja kao što su: godine, liječnička potvrda ili slično.

Međutim, svi suci moraju završiti obuku i položiti ispit.

Ispit za suca sastoji se od tri dijela:

1. Vremenski ograničen, pisani ispit koji se u prosjeku sastoji od 18 do 25 pitanja različitih situacija i incidenta s kojima će se sudac vjerojatno susresti tijekom utakmice ili prilikom suđenja natjecanja u preciznom izbijanju.
2. Praktični ispit koji se sastoji od 7 mjernih vježbi.
3. Usmeni ispit koji se sastoji od 3 do 5 pitanja temeljenih na scenarijima ili incidentima s kojima se sudac najčešće susreće na natjecanjima.

Dijelovi ispita 2 i 3 često se kombiniraju.

Ocjenuje se:

- poznavanje pravila kroz odgovore u pismenom ispitu.
- Znanje na praktičnom dijelu ispita.
- Odgovori dani pod pritiskom tijekom usmenog ispita.

Ukupan broj postignutih bodova koristi se za izračun postotka koji određuje je li kandidat položio ili nije položio ispit i također se može koristiti za određivanje ocjene uspješnosti kandidata.

Obuka sudaca

Nacionalni savezi odgovorni su za obuku i ispit sudaca unutar svojih zemalja.

Pojedinci koji žele postati suci trebali bi se obratiti ili svojoj nacionalnoj federaciji ili nacionalnoj sudačkoj Komisiji.

Dolje je opisana struktura uzorka koju nacionalni savez treba uzeti u obzir prilikom uspostavljanja edukacije i programa za svoje suce.

Nacionalni savezi mogu naići na probleme kao što je rasprostranjenost sporta u zemlji, što će se morati uzeti u obzir prilikom uspostavljanja njihova programa.

Malo vjerojatno da će svi nacionalni na isti način postaviti program, ali vjerojatno će osnovna struktura programa biti slična.

1. Nacionalni savez treba formirati odbor ili Sudačku komisiju čije bi dužnosti trebale uključivati:

- razvoj strukture i programa obuke za suce,
- razvoj i održavanje materijala za obuku,
- imenovanje i osposobljavanje instruktora i mentora za provođenje programa,
- praćenje napretka programa,
- imenovanje i obuka ispitivača za provođenje ispita za suce,
- nadgledati ispit suca,
- vođenje registra uspješno položenih ispita,
- određivanje sudaca za natjecanja.

2. Sudačka komisija treba imenovati kvalificiranu i iskusnu osobu koja bi u svoj regiji djelovala kao instruktor i provodila program obuke u njihovo ime.

Ta osoba odgovorna je Nacionalnoj sudačkoj komisiji za obuku kandidata o Pravilima petanca sporta, postupcima mjerjenja, dužnostima suca i načinu provedbe.

Imenovana osoba može odlučiti angažirati podršku drugih odgovarajuće kvalificiranih i iskusnih sudaca.

3. Kako bi se osiguralo da kandidati konsolidiraju svoje razumijevanje naučenog gradiva, instruktor bi trebao provoditi stalne procjene o Pravilima petanca sporta, o postupcima mjerjenja i sposobnosti kandidata.

Oni bi trebali dati kandidatima povratne informacije o njihovoj izvedbi tijekom ovih procjena.

4. Po završetku programa, instruktor treba pripremiti popis kandidata sposobnih za sudjelovanje na ispitu za suca.

5. Sudački ispit treba voditi ispitivač kojeg imenuje Nacionalna sudačka komisija.

6. Nacionalna sudačka komisija trebala bi onim kandidatima koji su uspješno položili ispit izdati službenu akreditaciju (npr. potvrdu/diplomu) i zabilježiti imena kandidata na popis sudaca kvalificiranih za suđenje na natjecanjima u zemlji.

Mjerni postupci

1. Mjerna oprema

Nacionalna sudačka komisija mora osigurati vješte suce koji ispravno koriste mjernu opremu kao što je preklopni sudački metar, šestar za mjerjenje udaljenosti, mjerač za precizno mjerjenje-baždar i metar od 3 i 30 m.

2. Postavljanje vježbi mjerena

Vježbe mjerena čine dio cijelokupne obuke suca i opisane su u dijagramu i tablici na sljedećim stranicama.

Dijagram, koji nije nacrtan u mjerilu, daje slikovni prikaz 7 vježbi programa obuke i često se koriste kao dio praktičnog ispita za suce.

Tablica i popratne bilješke daju opis svake vježbe (što vježba uključuje i kako treba biti postavljena) i pojedinosti o glavnoj i alternativnoj mjernoj opremi koja bi se trebala koristiti.

Vježba mjerena

1. Jednako udaljene boće - mjeriti preklopnim sudačkim metrom

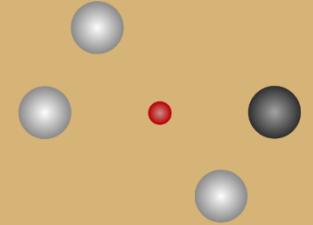
2. Uklonite boću-prepreku kako bi izmjerili

3. Mjeriti šestarom za mjerjenje udaljenosti

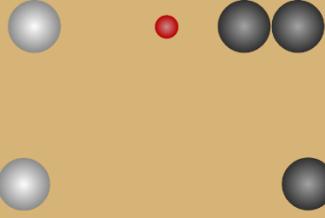

4. Jednako udaljene boće mjeriti metrom do 3 m

7. Mjerjenje udaljenosti od kruga do bulina

5. Jednako udaljene boće - ukloniti boću-prepreku ne pomicati boće koje se moraju mjeriti

6. Jednako udaljene boće - mjeriti metrom od 3 m uz pomoć

Vježbe mjerena

Vježba postavljanje	oprema prvog izbora	Alternativna oprema
1. Mjerenje udaljenosti između boća i bulina postavljenih na udaljenost ispod 1 m od bulina.	Preklopni sudački metar	Metar od 3 m
2. Mjerenje udaljenosti između boća i bulina kao u vježbi 1, ali s boćom-preprekom postavljenom na pola udaljenost između boće i bulina.	Preklopni sudački metar	Metar od 3 m
3. Mjerenje udaljenosti između boća i bulina na udaljenosti manjoj od 9 cm.	Šestar za mjerenje udaljenosti	
4. Mjerenje udaljenosti između boća i bulina sa svakom boćom udaljenom 80 cm od bulina.	Preklopni sudački metar	Metar od 3 m
5. Mjerenje udaljenosti između dvije boće i bulina kao vježba 1, ali s boćom-preprekom koja dodiruje i sprečava boću da se otkotura.	Preklopni sudački metar	Metar od 3 m Klinovi.
6. Mjerenje jednakо udaljenih boća postavljenih na udaljenost od 1 m od bulina.	Metar od 3 m uz pomoć.	
7. Mjerenje udaljenost od kruga do bulina.	Metar od 30 m uz pomoć.	

..

Napomena: Kandidat treba završiti svaku vježbu **s instruktorom** koji preuzima ulogu igrača koji je tražio mjerenje.

Kandidat uvijek treba provjeriti jesu li odigrane sve boće.

Pozicije boća, bulina i kruga trebaju biti označene, ali barem jedna vježba bi mora biti bez oznaka.

Kandidat treba objasniti kako će postupati tijekom mjerenja i jasno objašnjavati metode i s koj9om opremom radi.

Tijekom jedne ili više vježbi instruktor bi trebao stajati vrlo blizu kandidata i otežavati kandidatu pomicanje ili mjerenje.

Svaka je vježba osmišljena tako da testira sposobnost kandidata da se nosi s mjeranjem za koje se traži sudac.

3. Mjerenje

Dobra tehnika mjerenja važan je dio sučevog oružja. Budite stručni u mjerenju i pravilno koristite mjernu opreme – posebno preklopni sudački metar i šestar za mjerenje udaljenosti.

Sljedeći postupci koriste se kod većine mjerenja i kad je prikladno:

1. Pobrinite se da vas se pita za vašu odluku prije nego što uđete na teren.
2. Pobrinite se da vam igrači kažu što točno čele da se izmjeri, a ako su sve boće u toj igri odigrane zamolite ih da uklone one koje su višak. **Nemojte sami uklanjati višak boća.**
3. Klinovima osigurajte sve boće koje se mogu pomaknuti, zbog dodirivanja boća ili nagiba terena.
4. Ako se boća koju se mjeri dotiče s drugom boćom, poziciju boće koja smeta najprije obilježite i boću koju mjerite ispravno pričvrstite i tada krenite u mjerenje.
5. Uvijek mjerite s otvorenije strane i pod pravim kutom u odnosu na boću i bulin koji mjerite. Ako je moguće, izbjegavajte rad u sjeni.
6. Udobno se smjestite prije nego počnete mjeriti.
7. Pazite da vam je glava točno iznad mjerne linije i da vidite liniju mjerenja bez naprezanja.
8. Ako je udaljenost koju treba izmjeriti veća od one koju možete lagano dosegnuti (tj, preko 1 m), potražite pomoć drugog suca ili igača. Vaš bi pomoćnik trebao uzeti kraj metra od buće, a vi dio o kojem odlučujete. Ako vam pomaže igač, dajte jasne i precizne upute što želite da učini, posebno ako se trebate nešto prilagoditi.
9. Kada se krećete, hodajte oko bulina i boća, a ne između njih.
10. Kada mjerite male udaljenosti (koristite šestar za mjerenje udaljenosti ili mjerila) na tlo ispod dodirnih točaka postavite bijelu traku, kartone ili plastiku za povećanje vidljivosti.
11. Nemojte pomicati boće ili bulin tijekom mjerenja.
12. Kod ponovne provjere uvijek se vratite na prvu boću.
13. Označite na tlu boću koja ima bod.
14. Recite igačima svoju odluku i napustite teren, ne ulazite u raspravu o svojoj odluci.

4. Mjerna oprema

Slijedi opis postupaka koje treba usvojiti kada se koristi sudačka oprema za mjerjenje.

Preklopna sudački metar

Preklopni sudački metar idealan je za mjerjenje kada su bulin i boća udaljeni više od 12 cm.

Korištenje preklopnog sudačkog metra:

Provjerite slijedite li uobičajene postupke za provođenje opisanog mjerjenja u odjeljku 3 gore.

1. Otvorite preklopni sudački metar na približnu udaljenost i podalje od boće.
2. Stavite zaobljeni kraj preklopnog sudačkog metra na boću koju želite mjeriti, a klizač ispružen na kratku udaljenost prema bulinu.
3. Podižući preklopni sudački metar dalje od boće i

bulina pažljivo produžite klizač i zatim premjestite metar i provjerite je klizač dovoljno blizu, ali da ne dodirujete bulin – cilj je da vrh klizača bude 1 ili 2 mm od bulina.

4. Provjerite je li preklopni sudački metar ravnan i točan.
5. Bez mijenjanja postavke preklopnog sudačkog metra, pomaknite ga tako da zaobljeni kraj bude na sljedećoj boće koju je potrebno mjeriti.
6. Provjerite mjeru u odnosu na drugu boću postavljajući zaobljeni dio na boću i pažljivo spustite klizač prema bulinu te provjerite dali je udaljenost (1 ili 2 mm) veća ili manja od prve izmjerene boće.
7. Ako je potrebno, ponovite postupak dok ne budete sigurni koja je boća bliža bulinu.
8. Jasno pokažite ekipama koja boća dobiva bod i zatim napustite teren.

Baždari-mjerači za precizno mjerjenje

Mjerači za precizno mjerjenje su idealni za mjerjenje vrlo male udaljenost između bulina i boće, između 0 i 10 mm.

Mjerači su brojni listovi pričvršćeni jednim krajem unutar drške. Listovi su različite debljine, a mogu se koristiti pojedinačno ili u kombinaciji.

Korištenje mjerača:

1. Provjerite slijedite li uobičajene postupke za provođenje mjerjenja opisane u odjeljku 3.
2. Odaberite debljinu lista koji smatrate prikladnim. Započnite s odabirom čija je kombinirana debljina manja od udaljenosti koju treba izmjeriti.
3. Umirite ruke tako da ih oslonite na teren ili poduprete ruku nogom.
4. Provucite list između boće i bulina koji prvi mjerite koristeći boću kao čvrsti objekt i s ravnom površinom **lista mjerača** okrenutim prema boći i bulinu. Nemojte kliziti listom niz bulin. Nemojte na silu postavljati list između boće i bulina. (Napomena: list bi trebao biti pod kutom koji dopušta, da su najbliže točke bulina i boće na različitim visinama).
5. Ako odabrani listovi ne prolaza između boće i bulina, uklonite ih i smanjite njihovu debljinu te pokušajte ponovno.
6. Ako mjerači lako prolaze između boće i bulina, uklonite ih i povećajte njihovu debljinu te ponovite korake 4 i 5 dok ne dobijete udaljenost u kojoj se najmanje dodiruju boća i bulin.
7. Bez mijenjanja postavki listova, prijeđite na drugu boću i pokušajte provući listove kroz razmak između boće i bulina.
8. Jasno pokažite ekipama koja boća dobiva bod i zatim napustite teren.

Napomena: kada koristite i mjerač i šestar za mjerjenje udaljenosti, važno je da mjerač ima dovoljno listova koji pokrivaju minimalnu udaljenost koju šestar može izmjeriti. Svi suci moraju provjeriti dali je tako u njihovom kompletu mjerne opreme.

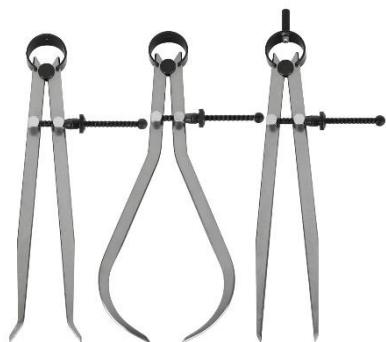

Šestar za mjerjenje udaljenosti

Šestar za mjerjenje udaljenosti koristi se kad je mala udaljenost između boće i bulina, na primjer između 10 i 110 mm. Postoje razni oblici šestara, ali u osnovi imaju dvije noge, pričvršćene zajedno na jednom kraju pomoću opruge. Preferirani šestar ima šipku s navojem i vijkom za precizno podešavanje i fiksiranje udaljenosti vrhova nogu.

Može se koristiti za mjerjenje udaljenosti boće i bulina, ili između boća-

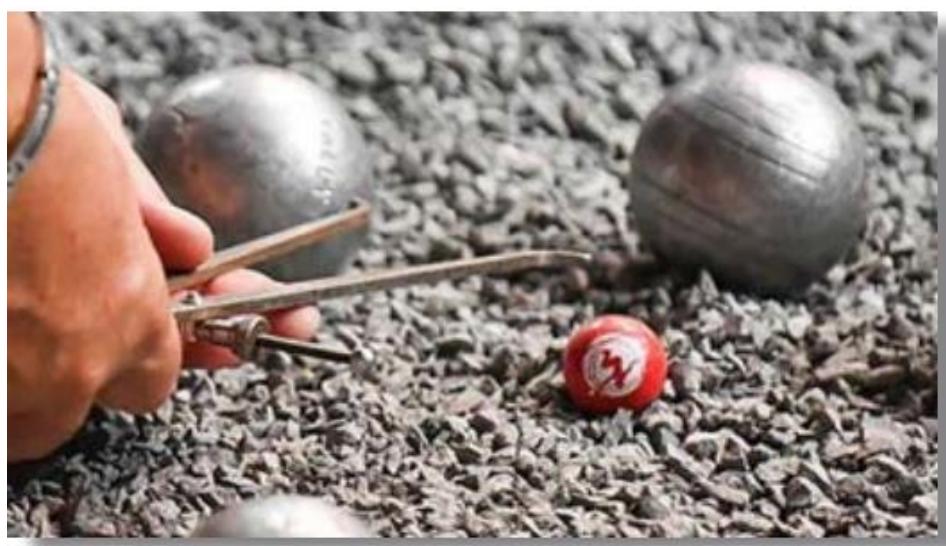
Korištenje šestara za mjerjenje udaljenosti:

1. Provjerite slijedite li uobičajene postupke za provođenje mjerena opisane u odjeljku 3.
2. Kleknite na teren i postavite šestar na udaljenost koja vam se čini odgovarajućom. Šestar postavite na manju udaljenost od one koju treba izmjeriti.
3. Umirite ruke tako da ih oslonite na teren ili ruku poduprite nogom te pomičite šestar odozgo prema dolje između boće i bulina.
Obzirom da je boća teža, manja je opasnost od pomicanja i početni kontakt treba uspostaviti s boćom, a ne s bulinom.

Napomena: Mjerjenje se vrši pod kutom od najbližih točaka na boći i bulinu.

4. Ako je potrebno nešto podešiti, uklonite šestar.
5. Postupno otvarajte šestar i ponavljajte korake 3 i 4 dok se ne uspostavi minimalni kontakt s boćom i bulinom.
6. Bez mijenjanja postavki šestara provjerite boću ili druge boće.
7. Jasno pokažite ekipama koja boća dobiva bod i zatim napustite teren.

Metar od 3 m

Metar od 3 m može se koristiti kao alternativa preklopnom sudačkom metru za mjerjenje udaljenosti preko 1m. Većina metara od 3 m imat će automatsko motanje pa uvijek morate biti oprezni.

Korištenje metra od 3 m:

1. Provjerite slijedite li uobičajene postupke za provođenje mjerena opisane u odjeljku 3.
2. Za mjerena preko 1 m zatražite pomoć drugog suca ili igrača. Ako je vam pomaže igrač, provjerite da kraj metra ispravno drži uz boću.
3. Otvorite metar na udaljenost malo veću od one koju treba izmjeriti.
4. Prislonite kraj metra na boću treba mjeriti i pažljivo spustite produženi iznad bulina.
5. Provjerite je li metar ravan i točan.
6. Gledajući iznad bulina uzmite mjeru koja je najbliža boći.
7. Ne mijenjajući postavke metra, pomaknite metar do sljedeće boće koju treba izmjeriti.
8. Pažljivo spustite metar tako da bude iznad bulina i provjerite vidite li razliku u duljinama.
9. Ako je potrebno, ponovite postupak dok ne budete sigurni koja je boća bliža bulinu.
10. Jasno pokažite ekipama koja boća dobiva bod i zatim napustite teren.

Metar od 30 m

Metar od 30 m najčešće se koristi za provjeru udaljenosti kruga do bulina. Mjerenje se mora izvesti od unutarnjeg prednjeg ruba kruga. Bolje je koristiti metar koji se mota ručno jer je manja vjerojatnost ozljede ili pomicanja bulina.

Korištenje metra od 30 m:

1. Provjerite slijedite li uobičajene postupke za provođenje mjerena opisane u odjeljku 3.
2. Kraj metra od 30 m neka drži drugi sudac ili igrač. Ako vam pomaže igrač provjerite jeli metar postavio na točno mjesto, u prednji unutarnji rub kruga.
3. Hodajte prema bulinu odmotavajući blago napeti metar.
4. Metar morate držati čvrsto i ravno iznad i malo preko bulina.
5. Gledajući iznad bulina, izmjerite rub bulina najbliži krugu.
6. Obavijestite igrače je li ispravna ili ne.
7. Brzo motajte metar dok napuštate teren.

Sudačka torba

Osnovni sadržaj:

Vodič za suce

Osnovne dužnosti suca definirane su u članku 40. Međunarodnih petanka pravila. Ovaj dio proširuje članak i daje sucima smjernice kako obavljati dužnosti prije i po dolasku na mjesto održavanja natjecanja, te kako se ponašati prije početka, tijekom i po završetku natjecanja.

Prije dolaska na mjesto natjecanja

- Nakon što ste prihvatili termin, dobro je provjeriti vremensku prognozu za to područje i pobrinite se da imate kopiju Međunarodnih petanca pravila i sve propise i propozicije natjecanja koje trebate suditi.
- Uvijek dođite najmanje sat vremena prije početka natjecanja i kako bi imali dovoljno vremena za pripremu prije početka igre.
- Vaša uniforma neka uvijek bude elegantna i uredna te da je u skladu s uvjetima na natjecanju.

Po dolasku na mjesto natjecanja

- Javite se organizatoru natjecanja i provjerite kome možete prijaviti sve probleme koji zahtijevaju pozornost (npr. stanje linija koje definiraju granicu i trake).

Prije početka natjecanja

- Izmjerite širinu i duljinu terena za igru.
- Provjerite jesu li linije koje definiraju terene i područja izvan igrališta u dobrom stanju i fiksirane (ponovno provjerite i tijekom natjecanja).
- Provjerite jesu li krugovi od materijala koje je odobrio FIPJP.
- Kada sudite na natjecanju, preporučljivo je da svoju osnovnu opremu nosite u džepovima.
- Predmeti koje biste trebali nositi su: sklopivi sudački metar, zviždaljka, kazneni kartoni, klinove i podloge za klečanje.
- U džepovima ne nosite predmete koji lako mogu ispasti, na primjer, male kovanice i rupčice.
- Također, nemojte nositi predmete kao što su novčanici, torbice i mobilni telefon – kad ste na terenu držite ih na sigurnom u torbi na sigurnom.
- Ostatak vašeg pribora možete nositi u torbi, ali kada ste pozvani, predmete koji vam nisu potrebni ostavite u torbi na kraju terena.
- Igrači prijavljeni za natjecanje tijekom provjere moraju biti u sportskoj opremi kluba i imati važeće registracijske iskaznice.
- Sudjelujte u ždrijebu i osigurajte da je proveden pošteno.
- Tijekom predstavljanja, pobrinite se da igrači budu svjesni tko ste i upoznajte sve prisutne trenere.
- Svoje primjedbe tijekom predstavljanja svedite na minimum, igrače upoznajte samo s novima, kojih možda nisu svjesni. Na primjer, izbjegavajte ponavljanje sportskih pravila i fraza koje bi mogle sugerirati da se ponašate službeno.
- Kad radite s drugim sucem, odredite koji će sat koristiti (ako se natjecanje igra unutar vremenskih ograničenja) i tko će donijeti odluku kod zajedničkog mjerjenja.

Tijekom igre

- Provjerite da se nalazite blizu terena dok je igra u tijeku.
- Zauzmite položaj s kojeg možete najbolje obavljati svoje dužnosti i najviše se kretati po terenu, a da u isto vrijeme izbjegnete nepotrebno ometanje gledatelja ili igrača.
- Kada sude dva suca, poželjno je da svaki od njih radi poziciju koju može zamijeniti kako natjecanje napreduje.
- Izbjegavajte ostajanje u jednoj poziciji tijekom cijele igre.
- Neka svi vide da se krećeš po terenu kako bi oprezno promatrao napredak igre.
Vaš cilj je biti u najboljoj poziciji kada se od vas zatraži pomoć.
- Za vrijeme trajanja igre, budi na oprezu i svjestan svega što se događa.
Na primjer, ako primijetite da se odlučuje rezultat za kraj igre i igrači odmjeravaju, približite se da ste pri ruci ako odluče pozvati suca da doneše odluku.
- Ne biste trebali zaklanjati treneru ili igraču pogled na njihovu igru.
- Prilikom kretanja po terenu pazite da ne ometate koncentraciju igrača hodanjem iza njega kada se igrač na suprotnom kraju terena priprema za bacanje.
- Kada je ograničeno kretanje terenom radi ograde ili sjedala za gledalište, hodajte što više po vanjskom rubu terena (dead ball) pritom pazeći da ne ometate igru ili igrače. Izbjegavajte prelaženje između kruga ii bulina na zauzetom terenu.
- Nemojte sjediti za vrijeme igre. Sjedenje za vrijeme igre ograničava vaše kretanje koje je potrebno kako bi bili u najboljoj poziciji kada se zatraži vaša pomoć.
- Gledajte bacanje bulina. Ako izgleda kratko ili dugo, budite spremni da vas pozovu da izmjerite duljinu bulina iz kruga ili krajnje linije terena (dead ball).
- Kada mjerite, prvo pitajte igrače koje se boće treba mjeriti i jeli kraj bacanja, zamolite ih da uklone sve boće koje se ne mijere, **nikada ih ne uklanjajte sami**.
- Učvrstite sve boće koje izgledaju kao da bi se mogle pomaknuti tijekom mjerjenja.
- **Ako igrači stoje pored vas dok mjerite, zamolite ih da se udalje, pravilo je 2 m.**

Nakon natjecanja

- Sudac bi o svom radu trebao voditi evidenciju za sva događanja i natjecanja (kluba, regije, itd.) u sudačkom dnevniku.
- Ako dože do incidenta, sudac mora napisati izvješće i poslati ga elektronskom ili zemaljskom poštom u roku od 30 dana do incidenta, Nacionalnoj sudačkoj komisiji sudaca, a kopiju dostaviti odgovornoj osobi u organizaciji natjecanja (klub, odjel, regija, savez) kako bi se pokrenuo disciplinski postupak.
- Sve troškove i račune odmah podnesite organizatoru natjecanja. Odmah podnesite sve troškove zahtjeva, uključujući račune.

Ponašanje suca

- Izbjegavajte dominirati odlučivanjem i ponašati se s igračima na arogantan ili prepotentan način.
- Uvijek budite ljubazni.
- Ne miješajte se u situacije na terenu osim ako vas zatraži sudionik igre. Međutim, unutar pravila postoje trenuci kada ćete se možda morati uključiti bez zahtjeva (na primjer, mjerenje vremena).
- Nemojte se upuštati u razgovor s igračima osim ako oni to žele.

- Pobrinite se da teren bude očišćene od stranih predmeta (torba za boće, odjevnih predmeta, smeća itd.).
- Budite uvijek na oprezu.
- Nemojte da vam koncentraciju poremete situacije koje su nisu vaša obaveza (npr: ažuriranje rezultata na kontrolnoj tablici).
- Tijekom igre nije uvijek moguće izbjegći kontakt s gledateljima i osobama koje nisu uključene u natjecanja, ali neka bude što kraći. Tijekom takvog razgovora uvijek imajte na oku teren ka kojem se igra.
- Kako bi se osiguralo poštivanje tehničkih pravila sporta, sudac je ovlašten poduzeti sljedeće mjere:
  - službena opomena: **žuti karton**,
  - poništavanje bačene ili boće koja tek treba biti bačena: **narančasti karton**,
  - isključenje u tijeku utakmice: **crveni karton**,
  - diskvalifikacija s natjecanja: **crveni karton**.
- Ovisno o ozbiljnosti prekršaja, sudac ima ovlast isključiti iz igre ili diskvalificirati iz natjecanja bilo kojeg igrača ili ekipu koji odbiju postupiti po njegovoj odluci. Međutim, za trenutačno oduzimanje članske iskaznice igrača, sudac mora zatražiti sastanak sa voditeljima ili organizatorima natjecanja, koji čine komisiju sastavljenu od 3 do 5 članova. Komisija zadržava članski iskaznicu igrača.
- U slučaju lošeg vremena, jake kiše započeta igra mora biti dovršena, nakon konzultacija sa organizatorima natjecanja, jedino je sudac ovlašten donijeti odluku o prekidu igre ili o otkazivanju natjecanja u slučaju više sile.
Samo sudac ili organizator natjecanja mogu donijeti odluku o konačnom prekidu natjecanja.
- Ako dođe do situacija koje nisu predviđene pravilima, sudac podnosi upite organizatoru natjecanja. Organizator natjecanja može imenovati komisiju koja se od najmanje 3, a najviše 5 osoba koji donosi odluke na koje se nema pravo žalbe.

Sudačke pogreške

Pogreška suca, odluka koju igrač nije prihvatio ili pogrešna odluka zbog nedostatka znanja ili kompetencija, može dovesti do osjećaja nepravde ili urote.

Pogreške su dio igre; redovitom edukacijom i obukom treba ih biti sve manje.

Iako ilustrira jasan nedostatak vještina, također naglašava nedostatak znanja i svijesti važnosti suđenja.

Pogreška može biti posljedica nekoliko razloga, a često su slučajne i povezane sa iskustvom, kao što su:

- Kontrola stresa.
- Nekontrolirana emocionalna reakcija (emocionalna osjetljivost).
- Neispravan položaj ili lokacija za promatranje situacije.
- Površno poznavanje propisa.
- Loše držanje tijela koje odražava nesigurnost u stavu ili nedostatak samopouzdanja.

Identificirajući uzroke i njihove posljedice, mjerama podizanja i poboljšavanja svijesti poput rada na vlastitom tijelu, komunikaciji, svijesti, znanju, podučavanju, odnosima, itd. može se promijeniti tijek i ishod igre.

Tijekom treninga za suca trebalo bi osvijestiti različite utjecaje koje ima dobro ili loše odlučivanje, kako ostati nepristran, kako prilagoditi donošenje odluka i kako obraniti vlasti stav.

Igraču je pokazan žuti karton!

Prilikom predstavljanja upozorenja ili kazne pobrinite se da igrač može vidjeti karton i recite mu razlog dodjeljivanja. Ne ulazite u raspravu sa igračem. Objavite svoju odluku i vratite se na poziciju.

Česta pogreška igrača i sudaca.

Mjerjenje ili pokušaj mjerjenja od bulina prema boći, a ne obrnuto kako je pravilno.

Uvjeti za suđenje

Za vrijeme suđenja postoji nekoliko uvjeta ovisno o okruženju:

- izravno okruženje: igrači i treneri s obje strane terena,
- neizravno okruženje: javnost, službene osobe i drugi suci natjecanja,
- udaljeno okruženje: nezainteresirana publika.

Sudac mora biti oprezan i svjestan utjecaja koji ima na svoju okolinu.

Uz dodatne emocije, sudac je glavni graditelj igre u situacijama koje će morati analizirati, suditi i upravljati.

Sudac je osoba koja treba donositi odluke intuitivno uz dodatnu osjetljivost na igru i uvijek moraju prihvati posljedice svojih odluka.

Govor tijela

Govor tijela suca olakšava igraču da razumije i prihvati donešenu odluku.

Ovaj način komunikacije omogućuje određeni stupanj fleksibilnosti u upravljanje okruženja suca.

Vidljiv i jasan sudac uspostavlja povjerljivu klimu izbjegavajući neslaganja oko donesene odluke.

Koristeći odgovarajuće geste, sudac ograničava sukobe izazvane razočaranjem ili donešenom greškom. Neprikladnom gestom sudac može stvoriti nesporazum koji zatim može dovesti do osjećaja nepovjerenja i neodlučnosti. Pokret je često produžetak misli.

Gesta svojim dometom pomaže prenijeti poruku i pomoći objasniti sučevu procjenu.

Kratka i precizna mora biti usklađena sa sučevim glasom i treba se suzdržati od nepotrebnih pokreta radi kojih bi moglo dovesti do nesporazuma.

Spreman surađivati

Arogantan

Pozicija i kretanje suca

Ako se odluka suca temelji na detaljnoj procjeni viđenog, važno je da se sudac nalazi na dobrom mjestu.

Sucu je cilj da najboljom pozicijom u odnosu na igrače i druge suce doneše najbolju odluku.

- Položaj suca mora biti prikladan igri,
- Položaj suca na terenu mora biti faktor u uspostavljanju njegova autoriteta.
- Pokreti suca moraju biti usklađeni s drugim sucima, ne smiju ometati igrače i moraju biti vrlo oprezni u odnosu na svoju okolinu.

Dnevnik suca

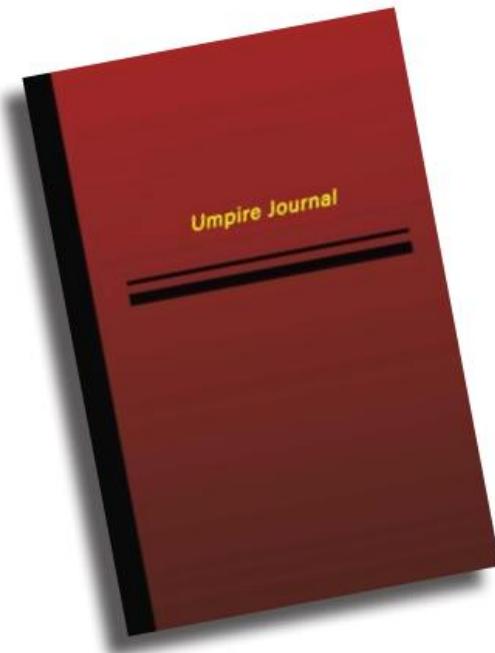
Većina će u nekom trenutku svog života voditi dnevnik (kao teenager, na poslu, ili tijekom suđenja). Dnevnik ima različite oblike i služe u mnoge svrhe, od ispovijedanja osobnih tajni, ili unošenja poslovnih sastanaka. Zajedničke značajke dnevnika su:

- Pomažu nam da se prisjetimo i steknemo novi pogled o životu.
- Pomažu nam razmišljati.
- Individualizirani su i osobni.

Sudački dnevnik koristi se za sve navedeno s ciljem poboljšanja učinkovitosti suđenja. Ovo pomaže da odluke koje su zabilježene, pretočite u djela.

Istog dana, nakon održanog natjecanja, sudac bi trebao napisati svoj unos u dnevnik - dok sjećanje na događaj svježe. Savjeti za vođenje dnevnika:

- Neka bude sažeto i točno.
- Pišite bilješke i koristite dijagrame.
- Opišite izvedbu prije nego je ocijenite dobrom ili lošom – budite što jasniji i precizniji.
- Ne zaboravite zabilježiti što ste dobro napravili. Nemojte se samo fokusirati na ono što treba poboljšati.
- Evaluacija zahtijeva objašnjenje. Zašto je izvedba bila dobra? Zašto nešto treba poboljšati? Zašto bi drugi pristup bio bolji?
- Razmišljajte o rješenjima – ako je problem jasan, ali ne i rješenje, zapišite svoje ideje, čak i one lude i vidite hoće li to pomoći.
- Pokušajte i pokušajte ponovno. Poboljšanje može ići polako. Suci se ne bi trebali bojati povratka na isti postupak više puta.

Rad na sebi

Suđenje je izazovna uloga, koja se ponekad odvija u neugodnom okruženju. Suci moraju imati jak karakter i biti pozitivni kako bi se lakše nosili s okolinom u kojoj sude. Važno je spoznati svoje snage i slabosti kako bi učinkovito radili na sebi.

Suci moraju razmisliti na koji će način pristupiti natjecanju i okruženju u kojem sude u skladu sa ciljevima natjecanja. Suci moraju biti svjesni da njihovo suđenje utječe na iskustvo sudionika.

Odnos prema ljudima

Jedan od najvažnijih uloga suđenja je dobar odnos sa sudionicima i drugima prije, tijekom i nakon natjecanja.

Izreka 'postupaj s drugima onako kako bi volio da se postupa s tobom' prikladna je za uspostavljanje odnosa petanka okruženju. Način ponašanja utjecat će na međusobne odnose.

Sa svim sudionicima u petanki treba postupati s poštovanjem i, kad je prikladno, suosjećajno. Sudac bi trebao imati inkluzivan pristup, bez obzira na spol, rasu, invaliditet, religiju ili dob.

Svaki sudac postaje 'službeno lice' natjecanja. Često se službene osobe ocjenjuju prema tome kako se jedan sudac ponaša, zato je važan profesionalan i odgovoran pristup s igračima, trenerima i drugim sudionicima natjecanja.

Predstavljanje

Važno je da se suci predstave na način koji njihovu ulogu prikazuje pozitivno, profesionalno i vrijednu poštovanja, moraju biti u čistoj uniformi (uključujući obuću) i izgledati uredno.

Suci trebaju biti prikladno odjeveni prije i nakon natjecanja. Od sudaca se očekuje da izgledaju profesionalno.

Sudac mora biti točan, te doći na natjecanje tako da ima dovoljno vremena za pripremu. Izvršiti provjeru klupskega dresa, boća za igru, terena, krajnju liniju terena (dead balla) itd.

Sučev izgled na natjecanju daje izjavu, prije početka igre, igračima i prisutnima.

Profesionalnost

Suci su odgovorni promicati profesionalnu i pozitivnu sliku suđenja kao atraktivnu aktivnost. Očekuje se od suca da bude osoba kojoj se može vjerovati u kontroli natjecanja.

Od suca se mnogo očekuje, da je:

Pouzdan – pošteni i nepristrani.

Odgovoran – da imaju integritet i ozbiljno shvaćaju svoju ulogu.

Pripremljen – fizički i psihički pripremljeni za zadatku.

Stručan – ima, i sprema je i dalje razvijaju svoje vještine.

Važno je da suci ispune ova očekivanja kako bi zaslužiti poštovanje igrača, trenera i kolega sudaca.

Ponašanje i izgled su ključni faktori. Sudac se treba ponašati pristojno i s poštovanjem, te se prikladno izražavati.

Suci trebaju poštovati sve članove zajednice; igrače, trenere, administrativno osoblje i gledateljima.

Važno je zapamtiti, natjecanje na koje sudite, to najvažnije natjecanje tog dana, za one koji u njemu sudjeluju.

Fizička priprema

Fizički zahtjevi suca razlikuju se od natjecanja do natjecanja. Preporuča se prije natjecanja provesti vježbe zagrijavanja, jer će sudac vjerojatno tijekom dana dugo stajati s vrlo malo pauza.

Usvajanje zdravog načina života doprinijet će da suci budu u odgovarajućoj fizičkoj kondiciji.

Examples of basic stretching exercise

Mentalna priprema

Što događa u glavi suca? Suđenje je mentalno i psihološki jako zahtjevno. Smatra se da je suđenje dio urođene osobnosti, a ne nešto što se može naučiti.

Suci su odgovorni za svoju mentalnu pripremu prije svakog natjecanja. Ona može uključivati:

- razvoj osnovnog pristupa koji će primjeniti u suđenju na natjecanju,
- postizanje ugodnog mentalnog stanja prije utakmice, uz određeni stupanj lagane tjeskobe,
- u natjecanju vidjeti prilike, a ne prijetnje,
- razvijanje pozitivnog raspoloženja prije utakmice.

Suci trebaju razviti nekoliko ključnih mentalnih vještina, za koncentraciju i kontrolu pritiska.

Koncentracija

Koncentracija je usko povezana sa stresom. Bez određenog stupnja napetosti teško je koncentrirati se. Napetost može dovesti do povećane razine svijesti i može povećati sposobnost koncentracije.

Kontrola pritiska

Sposobnost nošenja s pritiskom često se može povezati s time koliko dobro sudac može kontrolirati svoju razinu anksioznosti. Kontrola anksioznosti tijekom igre može razlikovati dobrog od boljeg suca.

Anksioznost također može biti povezana sa strahom od netočnih odluka koje mogu dovesti suca do nesigurnih situacija. Sudac koji doživi tjeskobu prije ili tijekom natjecanja može doživjeti podjednaku razinu pritiska i nesigurnosti.

Povratne informacije

Poboljšanje učinka suđenja cilj je većine sudaca, bez obzira na iskustvo i stupanj rada.

Način na koji suci poboljšavaju svoju izvedbu ovisi o:

- Imati pristup trenerima ili mentorima (iskusni suci).
- Dobivanje povratnih informacija o izvedbi od sudaca i drugih sudionika.
- Podrška i poticaj za poboljšanje.

Suci će dobiti niz povratnih informacija o izvedbi, od igrača, gledatelja, klupske službenike i drugih sudaca nakon svakog suđenja. Veći dio bit će od neslužben: "Bio si dobar danas" ili "Propustio si poziv!"

Ako se sudac želi usavršiti, mora biti svjestan što treba popraviti. Ova informacija može doći od drugih sudaca, sučevog mentora ili starijeg ili iskusnjeg suca.

Važno je da sudac posluša povratnu informaciju i odgovori na pozitivan način.

Na koji način će sudac iskoristiti povratnu informaciju ključno je za usavršavanje izvedbe. One mogu potaknuti razmišljanje o tome što bi se moglo učiniti na sljedećoj utakmici i kako ih poboljšati.

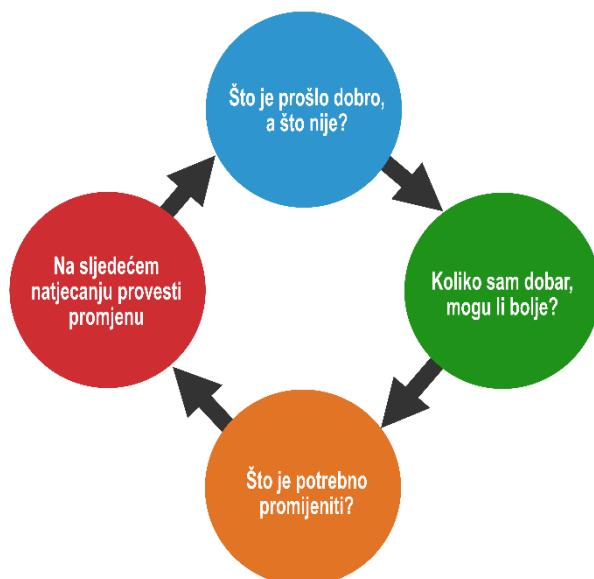
U razgovoru s osobom koja daje informacije, važno je osmislići nekoliko radnji (ne previše) koje možete iskoristiti na sljedećem natjecanju.

Introspekcija

Još jedna strategija koju suci mogu upotrijebiti za poboljšanje učinka je introspekcija.

Ovo je proces u kojem će sudac:

1. **Ocijeniti** akciju i razmatra što je prošlo dobro, a što nije.
2. **Identificirati** što je u suđenju potrebno promjeniti.
3. **Razviti** strategiju za promjenu.
4. **Provoditi** strategiju promjene.
5. **Osvrnuti se na** postupke i ponoviti postupak.

Upravljanje ljudima

Razvijanje znanja, vještina i stava

Neće te svi voljeti, nisu tu da sklapaš prijateljstva, ali to ne znači da se ne moraš ponašati s poštovanjem.

Dobra komunikacija pomaže igračima, trenerima i drugim službenim osobama da natjecanje protječe u dobrom okruženju i da je svima jasno što se događa. Ponašajte se prema svima ljubazno i s poštovanjem, ali s određenom distancicom.

Budite spremni na pitanja, pritužbe i druge oblike komunikacije, te jasno odgovarajte.

Učinkovito komuniciranje

Suci određuju način na koji će se odvijati utakmica, uključujući ponašanje igrača i što će biti prihvaćeno ili tolerirano u smislu ponašanja igrača.

Komunikacija je važna u upravljanju ljudima. Važno je da je informacija kvalitetna i jasna kako bi komunikacija bila dobra.

Učinkovita komunikacija važna je iz dva razloga. Prvo, u konkurentnom okruženju komunikacija je važan dio planiranja, organiziranja, vođenja i kontrole. Drugo, komunikacijom se povezuju svi dijelovi natjecanja.

4 SAVIJETA ZA BOLJU KOMUNIKACIJU

Na svakom natjecanju će biti igrača sa različitom razinom razvijene komunikacijskih vještina, uključujući igrači koji ne razumiju jezik, ili imaju neki od invaliditeta.

Igrači s invaliditetom mogu na drugačiji način komunicirati, kao što je znakovni jezik.

Takvi igrači sami pronađu najbolji oblik komunikacije; mnogi igrači mogu čitati s usana, rado čitaju pisane poruke ili će imati trenera koji može uspostaviti vezu između suca i igrača.

Suci moraju biti svjesni kulturološke uloge u komunikaciji. Na primjer u različitim kulturama kontakt očima se razlikuje, u tradicionalnim, autohtonim zajednicama, gledanje u oči, osobito starijih, smatra se krajnje nepristojno i nedostatkom poštovanja. Ovo može značiti da neki mlađi igrači možda ne gledaju suca u oči iz poštovanja.

Suci koji znaju da će redovito raditi s igračima koji koriste drugačiji način komunikacije trebaju se potruditi naučiti ključne riječi i fraze za petanku.

Ovaj bi napor trebao rezultirati boljim okruženjem za igrače, trenere i suce, zapamtite:

- **Zdrav razum • Tretirajte igrače kao ljudi• Lijepi ponašanje**

Načela dobre komunikacije odnose se na sve igrače bez obzira na dob, vještina ili sposobnost.

Uvjerljivo donošenje odluka

Često se kaže da je najvažniji način na koji sudac predstavi svoju odluku. Igrači i treneri očekuju suca koji je samopouzdan i odlučan.

Natjecanje će provoditi pod kontrolom, inače dolazi do nesigurnosti. Samopouzdana i odlučena komunikacija su:

- Jasan glas
- Prikladno odabrane riječi
- Čvrst stav
- Kontakt očima
- Visina glasa koju svi igrači mogu čuti

Slušanje i reagiranje

Kada igrači ili treneri priđu sucu s problemom ili upitom, to je prilika za sudjelovanje u raspravi te boljem razumijevanju pozicija, pogleda i spoznaja o igri.

Mogućnost dobrog slušanja najviše utječe na kvalitetu i ishod igre, radi prikladne reakcije.

Na primjer, ako netko zatraži pomoći, potrebno je brižno odgovoriti kako bi osoba poslušala. Ako je potrebno nekoga uvjeriti, osoba će poslušati i kritizirati. Procjenjuje se da, radi neprihvaćanja ili nesporazuma, ljudi odbacuju više od 70 posto svih komunikacija, što najviše pridonosi pogrešnoj komunikaciji.

Prepreke učinkovitoj komunikaciji

Iako suci moraju znati dobro komunicirati kako bi osigurali glatko odvijanje natjecanja, postoje situacije u kojima je komunikacija otežana.

U svakom trenu postoji niz prepreka učinkovitoj komunikaciji na koje se može naići, čak i u komunikaciji s drugim sucima. Najčešće su to situacije u kojima ljudi:

- različito poimaju riječi i djela,
- filtriraju informacije i čuju samo ono što žele čuti,
- ne odgovaraju na pitanja,
- traže osobne teorije pokušavajući "čitati tuđe misli",
- dopuste emocijama da zamute poruku,
- suprotstavljaju se postavljajući pitanja,
- pretpostavljaju da su 'u pravu' i nisu otvoreni za druga prijedloge.

Ponekad reakcija suca doprinosi nedostatku poštovanja među igračima, trenerima i službenim osobama.

Gledanje s visoka i zauzimanje stava 'ja sam šef' može biti štetna za odnose između sudaca i drugih sudionika u petanku okruženju.

SUKOB

Sučivo okruženje može biti izazovno, ponekad neprijateljsko i natjecateljsko.

Natjecanje u kojem se očekuje konflikt može biti izazovno i mnogo uvjerenijem sucu, a pogotovo neiskusnom. U većini sportskih situacija moguć je konflikt.

Dobro suđenje oslanja se na suočavanje s prijetećim ponašanjem na profesionalan i pozitivan način.

Sukob nastaje kada postoji neprijateljska interakcija između dvoje ili više ljudi, te kada postoji neslaganje ili razlika u mišljenju.

Većina konfliktnih situacija ima ove zajedničke karakteristike:

- visoka razina emocija,
- različite poglede,
- prijetnje ili nasilno ponašanje.

Do sukoba će doći u brojnim situacijama, kao što su:

- neslaganje igrača oko kazne zbog nepoznavanja pravila,
- pristranost suca koju primjećuju igrači/trener
- frustracije koje pokazuju igrači radi izvedbe ili rezultata utakmice,
- nerazumijevanje uputa ili odluka suca,
- provočiranje i remećenje koncentracije protivničkog igrača.

Prisutnost sukoba karakterizira se:

Verbalno – ton glasa, agresivan jezik, vikanje, prijetnjama.

Neverbalno – geste, pokazivanje prstom, fizički kontakt s drugom osobom, prijeteće ponašanje.

Brojne su posljedice sukoba kao što su:

- narušena igra,
- nesigurno okruženje,
- napetost među ekipama.

Smanjenje mogućnosti za dolazak do sukoba

U nekim situacijama sukob je neizbjegjan; međutim, od ključne je važnosti razvijanje strategija za umanjenje mogućnosti dolaska do sukoba.

Sljedeće može pomoći sucima u sprječavanju sukoba:

- Uvijek je bolje spriječiti nego liječiti! Manja je vjerojatnost da će do sukoba doći, ako rano u natjecanju poduzmete odgovarajuće radnje,
- Ako brzo reagirate na kršenje pravila, igrači su svjesni vaše prisutnosti,
- Ostanite objektivni, bez obzira na prethodno znanje o igračima ili ekipama,

- Budite odlučni i strogi kod donošenja odluka i komunikaciji.
- Izgledajte i ponašajte se vješto – tako ćete steći poštovanje prema sebi kao sucu.
- Ne shvaćajte kritiku osobno. Upamtite, treneri i igrači na natjecanje gledaju drugačije u odnosu na suca.
- Na početku natjecanja, osigurajte ustrojstvo i vodstvo, te dobar dijalog s igračima.
- Obznanite sposobnosti i iskustvo igrača i potičite igrače na gradnju konstruktivnog stava.
- Govorite jasno i strogo u napetim situacijama. Tako ukazujete da s pouzdanjem upravljate situacijom.
- Iznad svega, ostanite mirni.

Rješavanje sukoba

Ključno je razvijanje strategija koje pomažu u rješavanju sukoba u pekanki. Sudac se poziva da upravlja i pokušava riješiti konfliktne situacije.

Sucu je skoro nemoguće izbjegići konfliktne situacije, čak i kad je provedena strategija prevencije.

1. Budite profesionalni

Govorite jasno i ostanite pribrani u napetim situacijama. Tako pokazuje da samouvjereni vladate situacijom. Izbjegavajte svađu ili raspravu i ne pokušavajte varati neopravdanim odlukama.

2. Ostanite mirni

Nemojte pretjerano reagirati. Ostanite opušteni i zauzmite mirni stav. Govorite objektivno i neutralno.

3. Bavite se problemom, a ne emocijama

Pokušajte zanemariti emocije članova ekipa. Emocije neizbjježno potpiruju situaciju.

Baveći se činjenicama i dostupnim dokazima, vjerljatnije je da će sudac odlučiti pošteno i odgovarajuće.

4. Usredotočite se na osobu

Ljudi nisu predmeti i ne vole da ih se tako tretira. Ostvarite kontakt očima i ako je moguće koristite njegovo ime. Poslušajte ako vam nešto žele reći, nemojte ih samo tako odbaciti.

5. Budite pravedni

Budite nepristrani. Najveća prednost svakog suca je poštenje.

6. Budite samouvjereni i otvoreni

Nemojte se braniti niti pokušavati opravdati svoje postupke. Pojasnite odluke kada je to prikladno, na temelju činjenica i prezentiranih dokaza.

7. Budite strogi

Brzo i strogo riješite neprihvatljivo ponašanje. Postavite granice na pristojan, profesionalan i asertivan način.

Upamtite, 90 posto sukoba ne događa zbog onoga što je rečeno, već zbog načina kako je rečeno!

Suočavanje sa nasiljem

Pétanka natjecanja izazivaju puno emocija i strasti svih uključenih, pa i kod gledatelja.

Sudac koji je ugodan, osmehuje se i smire je stvara pozitivno okruženje koje može imati pozitivan učinak na igrače, trenere i većinu gledatelja.

Gledatelji i ostali sudionici često se ne slažu s odlukom suca i ponekad će ih odluke razbjesniti i mogu dovesti do neprijateljskog ponašanja prema sucu.

Pristupom, sudac može smanjiti mogućnost dolaska do takvih situacija.

Važno je da sudac ne ulazi u kontakt s gledateljima, nema kontakta očima ili odgovaranja, jer to može dodatno potaknuti uznenirenog gledatelja.

- Suci bi trebali ignorirati komentare najbolje što mogu tako da ih blokiraju.
- Blokiranje komentara može se postići fokusiranjem na pozicioniranje, odgovarajućom opremom i tehnikom mjerena.
- Upućeni komentari nisu osobni, oni su pokazatelji vrlo nerazumnog i emotivnog ponašanja koje pokazuju igrači/gledatelji.
- Nemogućnost zanemarivanja komentara može dovesti do pada koncentracije i smanjenja usredotočenosti suca, te često dovodi do pogrešaka u suđenju.
- Suci trebaju ostati mirni. Osvijestite važne pozicije na terenu.
- Koliko god sudac želio, ne smije reagirati na napade igrača/gledatelja!

Svrha neugodnih komentara je da se zadobi pažnja suca i da mu se odvuče pažnja.

Neophodan sudački "alat"

• Integritet

Morate biti nepristrani. Vaš posao je voditi utakmicu bez obzira na osjećaje igrača, trenera, ili gledatelja. Zadržite svoje mišljenje za sebe - nemojte ogovarati igrače ili ekipe, vidjet ćete ih ponovno. Izbjegavajte situacije koje su u sukobu interesa i mogu ugroziti vaš kredibilitet. Pétanka je vaša strast, ali suđenje je vaš posao – odvojite to i bit ćete cijenjeni.

• Zdrav razum

Sa iskustvom lakše ćete zadržati zdrav razum. Naravno, morate znati pravila, ali svaka igra je drugačija, a kada dođe do nezgodne situacije s njom se treba znati nositi. Vaše poznavanje pravila i iskustvo na terenu značajni su kod donošenja odluka na terenu i kod želje za napredovanjem.

• Samouvjerenost

Samouvjerenost i kako se osjećate važni su vašoj okolini. Držite se samouvjerenog i zadovoljno što se nalazite na natjecanju i drugi će to osjetiti. Donosit ćete odluke koje će utjecati na igru, ponekad izazovne, ali nemojte biti nervozni, vjerujte u sebe i u to što radite. Budite pozitivni, strogi ali poštujte druge, donecite odluku brzo kako bi pokazali da znate što radite.

- **Dosljednost**

Igrači, treneri i gledatelji vole znati što mogu očekivati, stoga budite pouzdani i dosljedni u svojim odlukama. Pobrinite se da vaša tumačenja i odluke imaju smisla u svakoj situaciji i da ste dosljedni. Stabilno stanje uma pomaže i kada imate posla sa situacijom visoke energije.

- **Smirenost**

ostati mirni u situacijama najviše doprinosi sudačkom uspjehu. Treba se držati samopouzdano u situacijama visokog pritiska, kao što su reakcije gledatelja i svađe na terenu. Usredotočite se, budete "u zoni" i zanemarite reakcije drugih. Vaše odluke neka budu objektivne i bez straha da ćete nekoga uzrujati, nemojte izgubiti kontrolu nad vlastitim emocijama.

Objašnjena pravila

Provjera boće - Članak 2

Petanka se igra boćama koje je odobrila Svjetska federacija petanka bočanja-F.I.P.J.P., a koje odgovaraju sljedećim kriterijima:

- 1) Metalne su.
- 2) Imaju promjer od 7,05 cm (minimalno) do 8 cm (maksimalno).
- 3) Teže od 650 grama (minimalno) do 800 grama (maksimum).

Na natjecanjima za igrače koji imaju 11 godina ili su mlađi, mogu se koristiti boće težine 600 g i promjera 65 mm pod uvjetom da su napravljene od odobrenog proizvođača boća.

Zaštitni znak proizvođača i težina moraju biti ugravirani na boću i mora uvijek biti čitljivi.

Na moći mogu biti ugravirani ime i prezime (ili inicijali) igrača, znakovi/logotipi, inicijali, akronimi ili slični detalji, u skladu sa specifikacijama koje se odnose na proizvodnju boća.

Boće treba provjeriti na svakom natjecanju:

- sudac na vlastitu inicijativu,
- sudac, na zahtjev igrača,
- član natjecanja, ali uvijek u prisutnosti suca.

Ako se ne može jasno vidjeti ugravirani zaštitni znak i/ili težina, znači da boća nije valjana.

Sudac bi trebao provjeriti boće igrača kako bi osigurao da su oznake proizvođača jasno vidljive i da boće nisu modificirane – najčešće su boće teže.

Uzimajući u obzir proizvodna odstupanja za težinu bulina, koja nisu veća od 5 g i ne manja od 15 g od njihove označene težine, boće ili set boća koje teže više od 5 g od ugravirane vrijednosti treba vrlo pažljivo provjeriti.

Postupak provjere boća

Na zahtjev suca:

Sudac obavještava igrača ili igrače da će provjeriti boće.

Sudac zaustavlja igru, podiže boću i obavlja provjeru u prisutnosti igrača ili ekipe kojoj boće pripadaju.

Tijekom provjere, ostali igrači čekaju na kraju terena i ne smiju ga napuštati.

Na zahtjev igrača ili ekipe

Sudac obavještava obje ekipe o članku 2. pravila i zatim zaustavlja igru.

Sudac podiže boću igrača ili ekipe i obavlja provjeru u prisutnosti igrača ili ekipe kojoj pripadaju boće i igrača koji je podnio prigovor.

Tijekom provjere, ostali igrači čekaju na kraju terena i ne smiju ga napuštati.

Na zahtjev suca ili člana komisije

Sudac i službene osobe čekaju završetak prvog „okreta“ (ruke, kao opće pravilo), a zatim sudac, u prisutnost službene osobe obavještava obje ekipe da će se izvršiti provjeru njihovih boća.

Ako na natjecanju nema delegata ili trenera, provjeru treba obaviti u prisustvu jednog igrača svake ekipe.

Ako se radi o natjecanju na kojem je prisutan delegat ili trener, provjera se obavlja u njihovoj prisutnosti. Provjera se unosi na obrascu za provjeru ispravnosti boća, koji sadrži:

- i. Serijski broj boće,
- ii. težinu i promjer boće,
- iii. Oznaku proizvođača,
- iv. Datum, vrijeme i mjesto kontrole,
- v. Ime i prezime, broj članske iskaznice igrača kojem boće pripadaju.:
- vi. Ako je zahtjev/žalba došao os igrača, potrebno je upisati i ime i prezime tog igrača, broj članske iskaznice i adresa

Ako se otvaranjem boće utvrди da je ispravna, igrač koji se žalio morat će nadoknaditi trošak novih boća, odnosno nadoknaditi set boća identičan onom koji je provjeren.

5 načina provjere boća

1. Boću se važe odgovarajućom vagom – kućna vaga će poslužiti
2. Bulini se stavljuju na tanjur koji se zove Boulebonnête.
3. Provjerava se tvrdoća bulina.
4. Boće se provjeravaju radiološki - provjerava se jesu li ispunjene teškim plinom.
5. Boće se otvaraju kako bi se provjerilo ima li žive i vate.

Digitalna vaga

Koristi se za provjeru težine boće i kao dio testa za sumnjive boće, koje su teže. Vaga mora biti kalibrirana i ispitana referentnom (dobrom) boćom. Težina označena na sumnjivoj boći bilježi se prije testiranja. Preporuka je fotografirati težinu referentne i sumnjive boće.

La Boulebonnête

Koristi se za testiranje boća koje su sumnjive, na primjer punjene živom može uzrokovati neuravnoteženost boće.

Boulebonnête se postavlja na stabilnu površinu i izravnava pomoću tri vijka. Za početak se testira referentna (dobra) boća.

Boća se postavlja na rub (vidi fotografiju) i pušta da se prirodno kotrlja preko tanjuraste površine boulebonnête. Istovremeno se pokreće štoperica koja mjeri koliko je vremena potrebno boći da se zaustavi i vrijeme je snimljeno. Isti se postupak koristi za boću koja se provjerava, ali u ovom slučaju test se provodi 3 puta kako bi se dobilo prosječno vrijeme.

Boće	Dobro	Korišteno	Sumnjivo
Po uzorku	Više od 20 s	18 do 20 s	manje od 18 s
Glatko ili napeto	Više od 50 s	30 do 50 s	manje od 30 s

Kontrolni stol za korištenje "boule honnête"
Vremena u ovoj tablici navedena su kao smjernica i ne primjenjuju se na boće koje nisu korištene.

Le Balancier

Koristi se za ispitivanje tvrdoće boća. "Balancier" je postavljen na stabilnu i ravnu površinu, kut se postavlja u odnosu na tvrdoću boće.

Boće se stavljaju u dvije košare, boća koja je postavljena pod kutom se pušta i sudara se s drugim pritom pomicući oznaku koja označava vrijednost boće.

Kao u svim testovima, preporučljivo je testirati boću za koju se zna da je dobra i ponovite test 2 ili 3 puta na sumnjivim boćama.

Bojanje Boća

Često igrači pitaju je li u redu označiti boće bojom, da ih mogu lako razlikovati na teren. Naravno, dozvoljeno je označiti boće na ovaj način.

Najbolja metoda za označavanje je nanošenje metalne boje ili trajnog markera na gravuru ili brazde na boći jer to pruža određenu zaštitu i boja ostane duže vrijeme.

Važeći Bulin - Članak 3

Bulinii su napravljeni od drva ili drugih sintetičkih materijala, nose oznaku proizvođača i odobrenje F.I.P.J.P. da su napravljene po karakteristikama i propisanim standardima.

- Njihov promjer mora biti 30 mm (tolerancija: + ili -1 mm).
- Njihova težina mora biti između 10 i 18 g.

Bojeni bulini su dopušteni, ali ne smiju biti magnetizirani niti izrađeni tako da ih se može pokupiti magnetom.

Bulini od sintetičkih materijala koje su odobreni:

- Bulin crne boje s izdignutom oznakom OBUT
- Raznobojni bulini s utisnutom oznakom OBUT-om.
- Bulini s oznakom VMS.

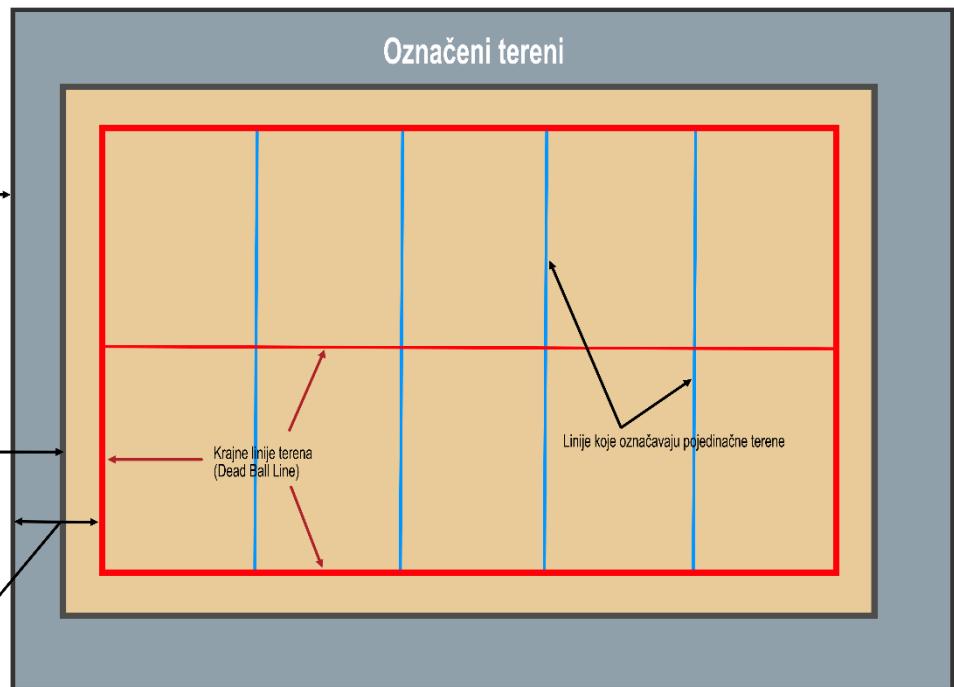
Napominjem, moraju težiti između 10 i 18 g, a mnogi sintetički ne zadovoljavaju standarde propisane za natjecanje.

Označeni tereni - Članak 5

Odlukom organizatora ili sudaca natjecanja, ekipe se mogu natjecati na označenom i omeđenom terenu. Tada, teren za nacionalna prvenstva ili međunarodna natjecanja, mora biti minimalno: 15 m duljine i 4 m širine.

Za ostala natjecanja, nacionalni savezi mogu dopustiti terene unutar minimalnih dimenzija, ali ne smiju biti manji od 12 m dužine i 3 m širine.

Linije koje označavaju teren i definiraju prostor za postavljanje/ucrtavanje kruga i prostora za bacanje bulina.

Ako postoje prepreke, one moraju biti udaljene najmanje 1 m od granice terena za igru. Prepreka su najčešće ograda ili zid koji okružuje prostor za igru kako bi se spriječilo ulaženje gledatelja.

Početak igre i pravila koja se odnose na krug - članak 6

Član ekipe koja je pobijedila u bacanju novčića, bira početnu točku za igru i mjesto za postavljanje ili iscrtavanje kruga veličine u koji će stati stopala svih suigrača. Ocrtni krug ne smije biti promjera manjeg od 35 cm niti većeg od 50 cm.

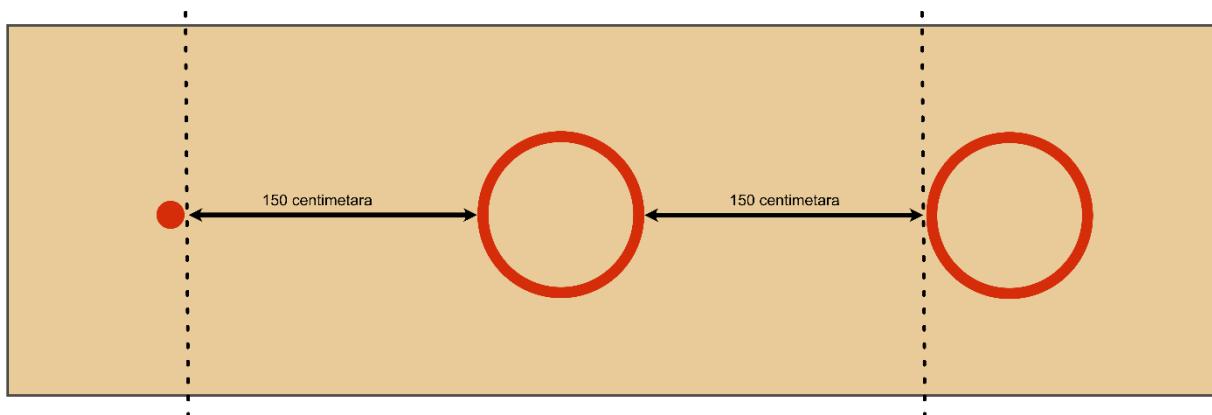
Ako se koristi montažni krug, on mora biti krut unutarnjeg promjera od 50 cm (tolerancija: + ili – 2 mm). Položaj kruga mora biti označen.

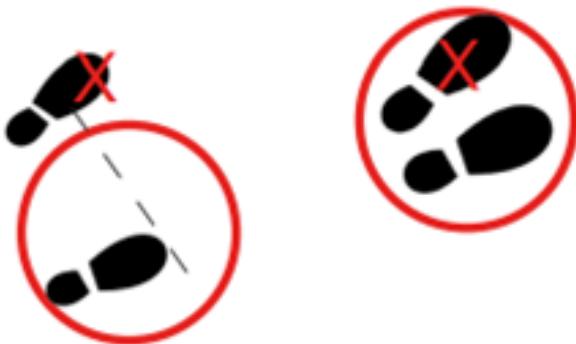
Sklopivi krugovi su dopušteni, ali moraju zadovoljavati standarde krutosti FIPJP-a.

Dozvoljeni su samo sklopivi krugovi koji nose oznaku odobravanja FIPJP

Krug mora biti nacrtan (ili postavljen) više od 1 m od bilo koje prepreke i najmanje 1,5 m od drugog kruga za bacanje ili bulina.

Igračeva oba stopala moraju biti na tlu unutar kruga i ne smije gaziti obodnu crtu kruga. Dok bačena boća ne dotakne tlo igrač ne smije izlaziti iz kruga i ne smije ga napustiti ili podići stopala s tla. Niti jedan dio tijela ne smije dodirivati tlo izvan kruga.

Iznimno je dopušteno, osobama s invaliditetom donjih udova, staviti samo jednu nogu unutra kruga, ali druga noge ne smije biti ispred njega.

Za igrače koji bacaju iz invalidskih kolica, najmanje jedan kotač (onaj na strani ruke za bacanje) mora biti u krugu. Igrač tada mora paziti da ne promjeni putanju igre.

Postavljanje ili iscrtavanje kruga - članak 7

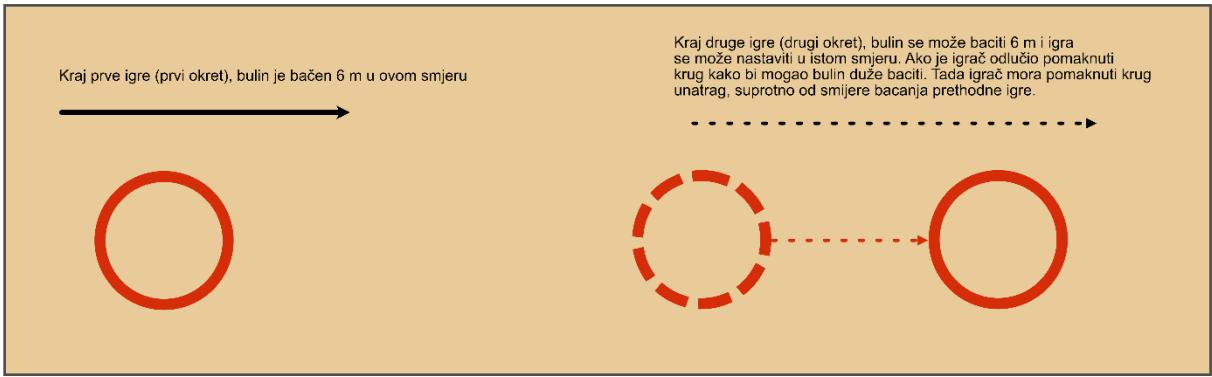
Na drugom kraju terena (po završetku igre/ruke) bulin se baca iz kruga postavljenog ili iscrtanog na mjestu gdje se nalazio na završetku prethodne igre/ruke, osim u sljedećim slučajevima:

- ako bi krug bio udaljen manje od 1 m od prepreke ili manje od 1,5 m od drugog kruga ili bulina u igri
- ako bulin nije bačen s propisane udaljenosti.

Često igrači pogrešno tumače ovaj treći slučaj, vjerujući da su "sve propisane udaljenosti" one definirane za bacanje bulina, 6 - 10 m. Međutim, u slučaju bacanja bulina "sve propisane udaljenosti" su:

- 50 cm od prepreke,
- 50 cm od krajnje linije terena (dead ball),
- 1,5 m od drugog bulina ili kruga koji se koristi,
- između najmanje i najveće dopuštene udaljenosti od kruga.

Krug možete postaviti 1 m od prepreke i 1,5 m od drugog kruga ili bulina koji se koristi, morate biti sigurni da možete baciti bulin na valjanu poziciju - 50 cm od prepreke, od kraja terena (dead ball) i negdje između najmanje 6 m i najviše 10 m od kruga. Ne zaboravite, položaj bulina uvijek mora biti označen!

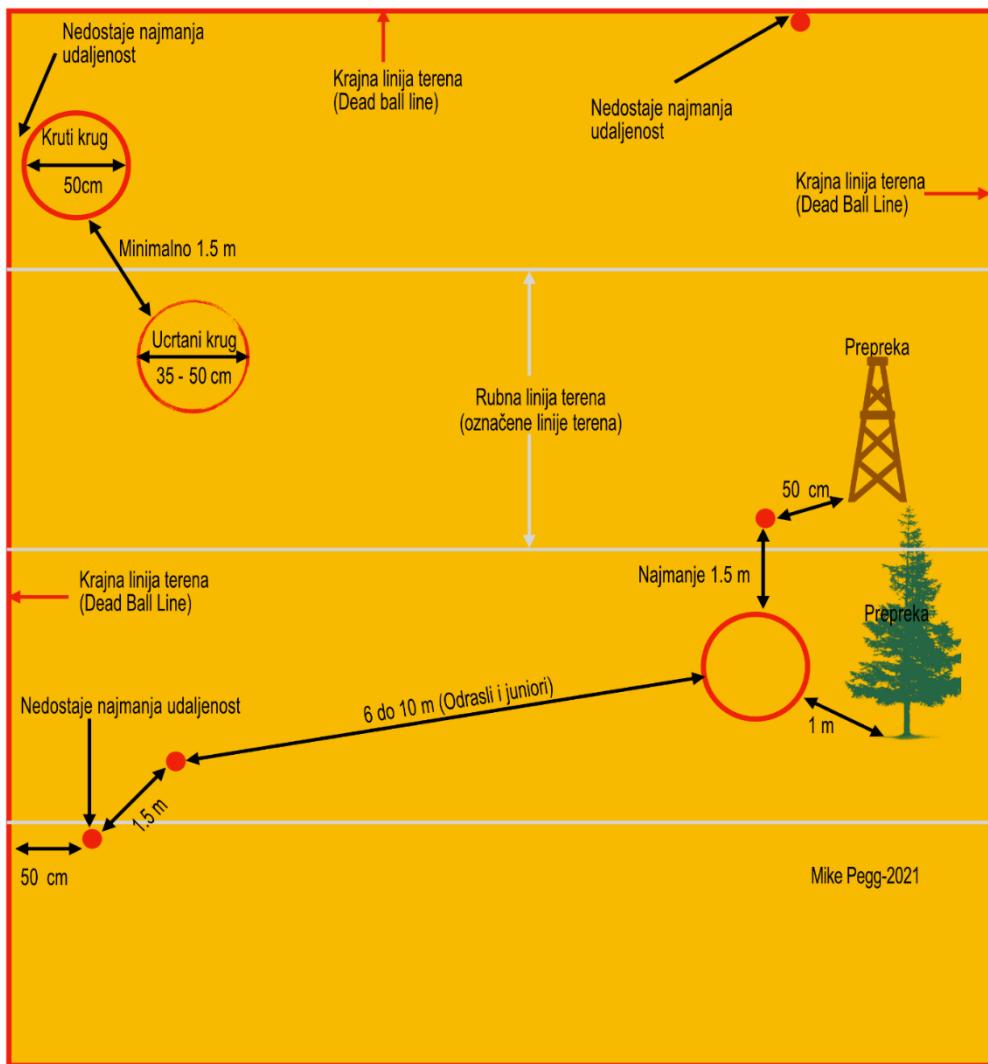
Primjer prikazuje kraj prve igre odigran na kraći bulin (6m), to je omogućilo ekipi koja je osvojila poen (prethodne igre/ruke) da odigra još jedno kraće bacanje bulina, iz kruga i u istom smjeru igre kao u prethodnom, ili pomicanje kruga i bacanje u smjeru prethodne igre.

Nije potrebno baciti 10 m, ali ako želite pomaknuti krug i onemogućiti veću udaljenost za bacanje bulina, može se to napraviti, ali samo ako ne možete baciti bulin 10 m u bilo kojem smjeru.

Definicija prepreke

Prepreka, je pomičan ili nepomičan predmet; drvo, zid, stup, drvena ograda (za zaustavljanje boća) viša od 25 cm i mnogo drugih predmeta... U pravilu, igrač koji čuči ili stoji u krugu mora moći nesmetano zamahnuti rukom unazad, ništa ne dodirujući. Ako to nije moguće, tada se predmet koji to sprječava smatra preprekom i krug mora biti postavljen jedan metar od njega.

Udaljenosti za krug i bulin

Krug mora biti označeni prije bacanja bulina, a bulin se mora označiti na početku i nakon svakog pomicanja u igri.

Kazne za neoznačavanje kruga i bulina

- Neoznačavanje kruga - **Upozorenje (žuti karton)** za igrača koji baca bulin.
- Neoznačavanje bulina - **Upozorenje (žuti karton)** za igrača koji je bacio ili postavio bulin.

Kazne za bulin postavljen u neispravan položaj

- **Upozorenje (žuti karton)** za igrača koji je stavio bulin.

Ponavljanjem jednog od navedenih prekršaja i ekipa dobiva upozorenje, a ako je igrač već ima jedno upozorenje, uz ovo dodatno upozorenje oduzima mu se boća – **dobiva narančasti karton**.

Ako je igrač već imamo narančasti karton, isključuje se iz igre i **dobiva crveni karton**.

Neispravan bulin u igri - članak 9

Bulin je neispravan u slučaju:

- 1) ako je izašao izvan terena, bez obzira je li se nakon toga ponovno vratio u teren. Bulin koji je na samoj crti terena je ispravan. Neispravan je tek nakon što potpuno prijeđe granicu terena ili kada je izvan krajnje linije terena (dead ball).

Ne zaboravite, Bulin postaje mrtav tek nakon što **potpuno prijeđe granicu dopuštenog terena-igrališta ili mrtve linije**.

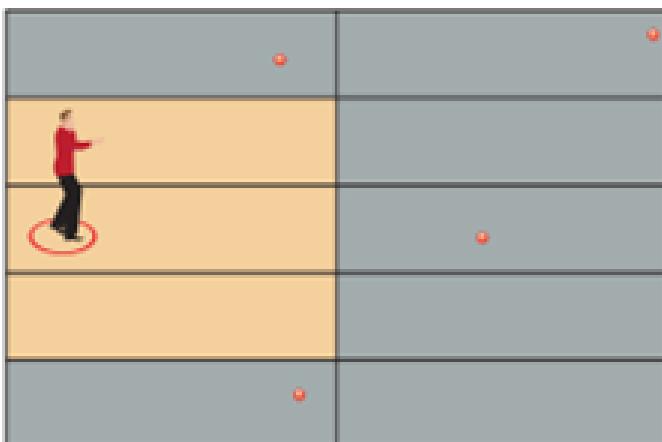
Lokva na kojoj bulin slobodno pluta smatra se područjem izvan linija terena (dead ball).

- 2) Ako se ne vidi iz kruga, a nalazi se unutar terena kako je opisano u članku 7. Bulin zaklonjen boćom je ispravan. Sudac je ovlašten privremeno ukloniti boću ako je potrebno utvrdilo da je bulin vidljiv.

To se ne odnosi na bulin koji se ne vidi jer se nalazi iza boće. Ako boća zaklanja bulin ili bulin izgleda kao da je zakopan, tada sudac može privremeno ukloniti boću kako bi proglašio je li bulin vidljiv.

- 3) Kada je bulin pomaknut više od 20 m (za juniore i seniore) ili 15 m (za mlađe igrače i juniore) ili manje od 3 m od kruga bacanja,

Bulin koji se na ilustraciji nalazi na sivom području, smatra se neispravnim

- 4) Kada na označenim područjima za igru, bulin prijeđe više od jednog susjednog terena i izade iz terena. Kada je zametnut i ne može pronaći unutar 5 min.
- 5) Kada se područje izvan terena nalazi između bulina i kruga za bacanje.
- 6) Kada, u vremenski ograničenja igri, bulin napusti određeno područje za igru.

Pomicanje prepreke - Članak 10

Igračima je strogo zabranjeno pritiskanje, pomicanje ili uništavanje prepreka na terenu. Međutim, igrač koji ostvario prvo bacanje bulina, može najviše tri puta tapkanjem provjeriti doskok. Igrač koji je na redu, ili suigrač, može popuniti jednu rupu koja je nastala prethodno odigranim boćama.

Metenje ili povlačenje stopala po tlu da izravnate područje ili ispunite rupu, nikada nije dopušteno, niti gaženje ili sabijanje tla neposredno ispred ciljane kugle.

Boća napravi malu oznaku ili rupu, možda 2-3 cm u promjeru, ponekad može biti veća na sitnom šljunku. Možete popuniti ovu oznaku, ali ne smijete izravnati puno veće područje ispred boće ili drugdje na terenu.

Zaklonjen ili zagubljen bulin - članak 12

Ako za vrijeme igre, bulin prekrije list ili papir, oni se uklanjuju. Ako je bulin pomaknut igranom boćom u hrpu lišća i više se ne vidi, postaje neispravan.

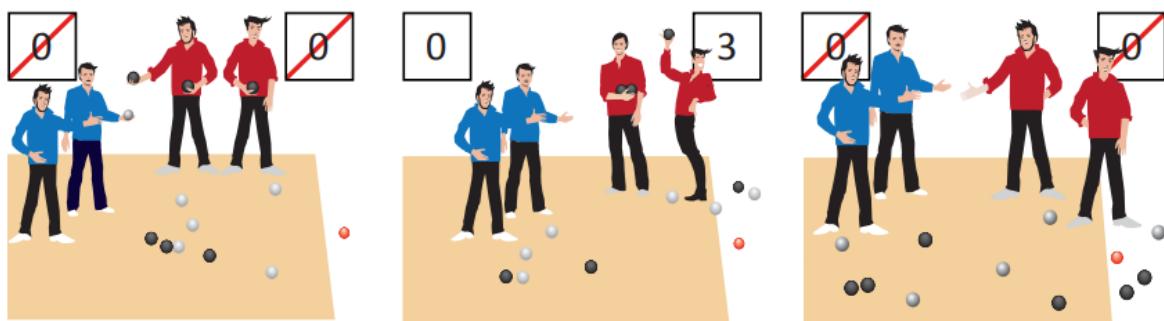
Zapamtite, kada neki predmet „naleti“ izvana
u igralište te skriva bulin, **uklonite ga**.

Kada bulin nije vidljiv iz kruga zato jer je pomaknut (iza drveta, ili sl.), on je neispravan i primjenjuje se članak 14.

Pravila koja se primjenjuju kod nevažećeg bulina - članak 14

Ako za vrijeme igre u trajanju jednog okreta bulin postane nevažeći, primjenjuju se ova pravila:

- 1) Ako obje ekipe imaju boće za igru, a okret je nevažeći, bulin baca ekipa koja je postigla bodove u zadnjem okretu igre i/ili je dobila pravo bacanjem novčića
- 2) Ako samo jedna ekipa ima boće za odigrati, tada će osvojiti onoliko bodova koliko ima boća za odigrati
- 3) Ako ekipe nemaju boće za odigrati i okret se poništava, bulin baca ekipa koja je postigla bodove u prijašnjem okretu igre i/ili je pravo bacanjem novčića

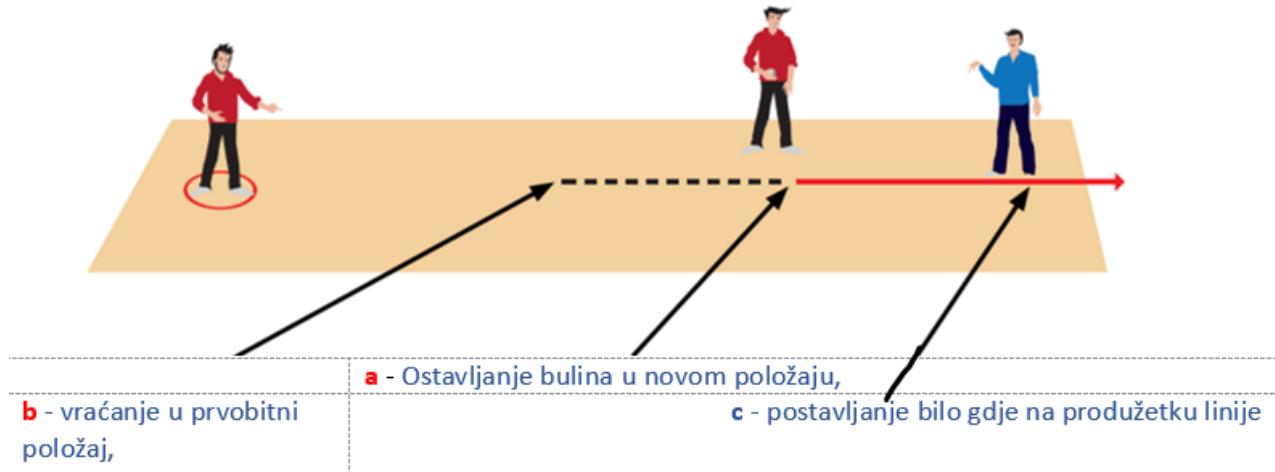

Postavljanje bulina nakon što je zaustavljen ili pomaknut - Članak 15

Ako je pogodjeni bulin zaustavio ili pomaknuo gledatelj ili sudac, on ostaje na tom mjestu.

Ako je pogodjeni bulin zaustavio ili pomaknuo igrač u prostoru za igru, tada protivnik može:

- a. Ostaviti bulin u novom položaju;
- b. Vratiti ga u originalni položaj;
- c. Postaviti ga bilo gdje na produžetku linije početnog položaja do mesta na kojem je pronađen, da je vidljiv i najviše 20 m od kruga (15 m za mlađe igrače).

Izbori **b** i **c** dostupni su samo ako je izvorna pozicija bulina označena. Ako pozicija bulina nije bila označena, sve ostaje gdje je.

Zaustavljena boća - članak 20

Svaka odigrana boća koja se zaustavi ili skrene s putanje jer je zapela o suca ili gledatelja, ostaje na mjestu na kojem se zaustavila.

Boću koju je zaustavio ili skrenuto s putanje suigrač, je neispravna i mora se ukloniti iz igre.

U dogovoru s igračem, odigrana boća koju je protivnik slučajno skrenuo s puta ili ju zaustavio, može biti ponovno odigrana ili ostati na mjestu na kojem se zaustavila.

Ako izbačenu ili pogodjenu boću zaustavi ili skrene s putanje igrač, protivnik može:

- 1) ostaviti boću tamo gdje se zaustavila,
- 2) ako je bila označena, postaviti je u produžetku linije od početne pozicije bacanja do točke zaustavljanja, ali samo na terenu za igru.

Ako igrač namjerno zaustavi boću koja se kreće trenutno je diskvalificirani iz igre koja je u tijeku kao i cijela njegova ekipa.

Pomaknuta boća - Članak 22

Ako nepomičnu boću pomakne vjetar ili neravan teren, ona se vrača na mjesto ako je označeno. Ovo pravilo primjenjuje se i ako boću slučajno pomakne igrač, sudac, gledatelj, životinja ili drugi objekt.

Da bi se izbjegle svađe, igrači moraju svaku boću označiti. Za boće koje nisu označene neće biti prihvaćene žalbe i sudac će odlučiti na temelju trenutne situacije na terenu.

Ako je boću pomaknula boća odigrana u istoj igri, ona ostaje na novom položaju.

Kazne – Članak 35

Za nepridržavanje pravila tijekom igre, igrači dobivaju sljedeće kazne

Upozorenje – žuti karton: službeno se označava tako što sudac pokazuje žuti karton igraču koji je pogriješio.

Za prekoračenje vremena od 1 min zbog odugovlačenja kod bacanja boće, opomenu (žuti karton) dobiva cijela ekipa.

Ako je jedan od igrača već dobio žuti karton, ekipa će biti kažnjena oduzimanjem boće koja se igra ili će se igrati.

Oduzimanje boće koja se igra ili će se igrati: službeno se označava tako što sudac pokazuje narančasti karton igraču koji je pogriješio.

Boća se isključuje nakon što je odigrana/baćena, ili prije nego je boća baćena.

Isključenje odgovornog igrača, službeno se označava tako što sudac pokazuje crveni karton igraču koji je pogriješio.

Diskvalifikacija odgovornog tima ili, u slučaju suučesništva, oba tima.

Sudac za svaki od navedenih prekršaja može pokazati crveni karton ekipi koja je pogriješila.

Zapamtite - upozorenje je sankcija nakon kršenja pravila. Davanje informacija igračima ili molba za poštovanjem pravila na početku natjecanja ili utakmice se ne smatra upozorenjem

Licenciranje sudaca

Ispit

Ispit za licenciranje novih sudaca sastoji se od dva dijela – jedan dio koji se odnosi na znanje Međunarodnih petranka pravila, a drugi s pitanjima o postupcima mjerena.

Preporuča se pripremiti dva ili tri pismena ispita i dozvoliti da diskretno kolaju.

Kriteriji za pripremu ispita

1. dio ispita koji se odnosi na Međunarodna petanca pravila sastoji se od 18 do 25 pitanja svih dijelova pravilnika
2. ispit je u isto vrijeme kad i provjera znanja u mjerenu
3. ispit se sastoji i od usmenog dijela ispred dva člana ispitne komisije
4. u ispit će obuhvatiti situacije s kojima ćete se najčešće susretati, kao i administrativni dijelove suđenja
5. ispit neće sadržavati pitanja o pravilima igre u vašoj zemlji
6. ispit neće sadržavati pitanja o mjerenu koja su već bila pokrivena u tom djelu ispita
7. Sudačka komisija daje prolaznu ocjenu s kojom sudac dobiva stupanj znanja

Kriteriji za ocjenjivanje ispita

Preporuča se da se ocjenjivanje i bodovanje svakog djela ispita temeljem smjernicama po Europskom sudačkom ispitu:

- poznavanje pravila, što se u konačnici ocjenjuje prema odgovorima koje kandidat daje na pismenom ispitu.
- Odgovori kandidata dani pod pritiskom tijekom usmenog ispita.
- Uspješnost kandidata tijekom praktičnog ispita.

Ukupan broj postignutih bodova zbraja se i određuje se postotak za određivanje prolaznosti kandidata i za određivanje ocjene uspješnosti.

Kod ocjenjivanja ispita može se koristiti shema s uzorcima koja prikazuje točne odgovore čime se osigurava točnost.

Dodijeljene ocjene se provjeravaju kako bi se osiguralo da su dosljedne, poštene i u skladu sa zahtijevanim standardima.

Određeni broj nasumičnih odgovora s pismenog ispita proslijedi se trećoj (neovisnoj) osobi na pregled kako bi se osiguralo da ispitivači ispravno primjenjuju ocjene.

Ispit treba provesti najviše kvalificirani sudac, kojeg imenuje Nacionalna Sudačka komisija.

Zaključak

Većina ljudi smatraće mjerjenje glavnim dijelom sudačkog posla suca, to je posao koji će vas najviše zaokupiti.

Morate biti fizički spremni i sposobni mjeriti, znati koju opremu i kako koristiti. Trebate razumjeti svoju ulogu u igri ili natjecanju.

Sudac je službeni predstavnik svoje federacije, ima ovlasti donositi sve odluke koje se smatraju nužnim ili korisnim kako bi se osiguralo poštovanje pravila i neometano odvijanje igara.

Sudac mora razumjeti zadatke prije, tijekom i nakon utakmice ili natjecanja, znati raditi s drugima (sucima i službenim osobama) i igračima i njihovim trenerima, što je najvažnije.

Sudac mora dobro poznавati pravila i kako će ih primijeniti.

Sudac se stalno promatra, što je rang viši, važno je da vaše ponašanje, na terenu tako i izvan, bude besprijekorno.

Nikada ne kritizirajte odluke drugog suca, čak i ako ste toga dana igrač ili gledatelj.

Budite profesionalni i prije svega uživajte u svom poslu!

Moja ključna motivacija za suđenje

Omogućiti sudionicima da se natječu u duhu petanke kroz učinkovitu primjenu pravila i propisa. A što je vaša motivacija?

Mike Pegg
International Umpire

UNITED KINGDOM
© 2020, Mike Pegg

Mike Pegg - Guide to Umpiring - ver: 1.3